

Biotopskydd i detaljplaner

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Biotopskydd i detaljplaner

Enligt 7 kap. 11 § miljöbalken (1998:808) kan mindre områden som utgör livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda förklaras som biotopskyddsområde. Vissa biotoper är generellt skyddade medan andra skyddas genom särskilt beslut.

Biotopskyddade områden i detaljplaneringen

Det är viktigt att tidigt i planprocessen ta reda på hur naturmiljön påverkas och om den kan integreras i det kommande planområdet. Det finns inget hinder mot att anta en detaljplan som berör ett biotopskyddsområde men det krävs dispens från biotopskyddsbestämmelserna för att genomföra planen. Därför bör det redan i samrådsskedet i planbeskrivningen redovisas eventuella biotopskyddsområden, hur de påverkas och vilka särskilda skäl som finns för dispens. Det är även viktigt att det görs en redovisning av vilka kompensationsåtgärder som kan göras för att kompensera för de värden som går förlorade när biotopskyddsområdet påverkas. Dispens från biotopskyddet prövas enligt miljöbalken. Prövningen är skild från planprocessen men det är en fördel om dispensansökan och planprocessen kan samordnas. Ansökan bör göras innan detaljplanen antas då det annars kan bli svårt att genomföra planen.

Vid planeringen är det viktigt att tänka på att biotoper kan tillföra värdefulla egenskaper i ett område. I stället för att ta bort en biotop kan de sparas inom eller intill det planlagda området för att bibehålla eller stärka till exempel estetiska värden, kulturhistoriska värden, naturvärden eller ekosystemtjänster.

CHECKLISTA FÖR BIOTOPSKYDDSSOMRÅDEN INFÖR DETALJPLANERING

I rapporten ”Biotopskydd – bråkiga begrepp” av Miljösamverkan Sverige finns en checklista som kan användas vid planeringen av detaljplaner, se bilaga 1.

ANSÖKAN OM DISPENS

Enligt 7 kap. 11 § miljöbalken får länsstyrelsen ge dispens från det generella biotopskyddet om det finns särskilda skäl. Det särskilda skälet får bedömas i varje enskilt fall men det kan till exempel handla om exploatering av stort allmänt intresse.

Ansökan om dispens från biotopskyddet görs genom att fylla i en blankett på Länsstyrelsens hemsida. Ansökan ska bland annat innehålla beskrivning av vilken åtgärd som ska vidtas och syftet med den, en beskrivning av den berörda biotopen, vilka särskilda skäl som åberopas och kartor som visar var biotopen är belägen. En viktig del i ansökan är att beskriva vilka försiktighetsåtgärder som ska vidtas för att motverka att biotopen

skadas samt vilka kompensationsåtgärder som kan genomföras för att kompensera för skada. En prövning av dispens från biotopskyddsbestämmelserna är belagd med en avgift på 2300 kronor.

Vilka områden omfattas av biotopskydd?

De biotoper som är generellt skyddade finns listade i den första bilagan till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.. Nedan följer en sammanfattning av vilka dessa är. Mer specifika beskrivningar av de olika biotoperna finns att ladda ned som PDF-filer på Naturvårdsverkets hemsida. Det går även att läsa mer om biotopskyddsområden i Naturvårdsverkets handbok "Biotopskyddsområden. Vägledning om tillämpningen av 7 kapitlet 11 § miljöbalken".

ALLÉ

Lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem lövträd längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett övrigt öppet landskap. Träden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd. Med vuxna träd avses träd som mäter minst 20 cm i diameter i brösthöjd eller har uppnått en ålder av 30 år (det som först uppnås).

KÄLLA MED OMGIVANDE VÅTMARK I JORDBRUKSMARK

Ett område i terräng där grundvatten koncentrerat strömmar ut och där den våtmark som uppkommer till följd av det utströmmande vattnet uppgår till högst ett hektar.

ÅKERHOLME

En holme av natur- eller kulturmark med en areal av högst 0,5 hektar som omges av åkermark eller kultiverad betesmark.

ODLINGSRÖSE I JORDBRUKSMARK

På eller i anslutning till jordbruksmark upplagd ansamling av stenar med ursprung i jordbruksdriften. Odlingsrösen kan vara oregelbundet formade, ovala, avlånga, långsträckta eller upplagda likt långa stensträngar. I normalfallet bör ett odlingsröse innehålla minst fem stenar. Stenarna kan vara av olika storlek.

SMÅVATTEN OCH VÅTMARK I JORDBRUKSMARK

Ett småvatten eller en våtmark med en areal av högst ett hektar i jordbruksmark som ständigt eller under en stor del av året håller ytvatten eller en fuktig markyta såsom kärr, gölar, våtar, översilningsmarker, kallkällor, mägergravar, öppna diken, dammar

och högst två meter breda naturliga bäckfåror. Arealbegränsningen avser inte linjära element som öppna diken eller högst två meter breda naturliga bäckfåror. Dammar anlagda för bevattningsändamål innefattas inte i denna biotop.

STENMUR I JORDBRUKSMARK

En uppbyggnad av på varandra lagda stenar som har en tydlig, långsträckt utformning i naturen och som har eller har haft hägnadsfunktion eller som funktion att avgränsa jordbruksskiften eller någon annan funktion. För att en stenmur ska omfattas av biotopskyddsbestämmelserna ska minst en sida av muren gränsa till jordbruksmark.

PILEVALL

Hamlade pilar i en rad som består av antingen

1. Minst fem träd med ett inbördes avstånd av högst 100 meter i en övrigt öppen jordbruksmark eller invid en väg där marken mellan pilträden är plan eller upphöjd till en vall, eller
2. Minst tre träd, om vallen är väl utbildad, mer än 0,5 meter hög och två meter bred. Biotopen omfattar trädradens längd med den bredd den vidaste trädkronans projektion på marken utgör. Om vallen är bredare än trädkronornas projektion på marken, omfattar biotopen vallen i sin helhet.

Undantag från biotopskyddsbestämmelserna

Det finns vissa undantag från biotopskyddsbestämmelserna.

I ANSLUTNING TILL BEBYGGELSE

Biotopskyddet gäller inte i omedelbar anslutning till bebyggelse som var uppförd innan biotopskyddet infördes (1994, för högst två meter breda naturliga bäckfåror 2008). Det innebär att åtgärder som är nödvändiga med hänsyn till pågående verksamhet i anslutning till den befintliga byggnaden eller för byggnadens funktion eller för att förhindra skada får vidtas. Syftet med undantaget är att byggnaden ska kunna användas

på det sätt eller för de ändamål som de var avsedda för när de uppfördes. Undantaget finns i 8 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera.

För bebyggelse som uppförs efter det att biotopskyddet infördes kan bebyggelsen anpassas med hänsyn till biotopen så att biotopen inte hamnar i omedelbar anslutning till bebyggelsen.

Kontakta Länsstyrelsen om det råder osäkerhet kring om en biotop ligger i omedelbar anslutning till bebyggelse eller inte.

LAGAKRAFTVUNNEN DETALJPLAN

I ett biotopskyddsområde som omfattas av en detaljplan som antagits innan biotopskyddsområdet beslutades (innan 1994, för högst två meter breda naturliga bäckfåror innan 2008) får verksamheter bedrivas och åtgärder vidtas om de behövs för genomförandet av detaljplanen. Dispens från biotopskyddet behöver alltså inte sökas under sådana omständigheter. Verksamheter som ingår i det planlagda området ska kunna bedrivas på ett normalt sätt. I de här fallen är det oftast alléer som berörs. Undantaget finns i 8 a § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera.

Observera att om en detaljplan upphör att gälla eller ersätts med en ny återinträder biotopskyddet.

Checklista

- för biotopskyddade områden inför upprättande av detaljplan

Checklistan är delvis hämtad från rapporten ”Biotopskydd – bråkiga begrepp” av Miljösamverkan Sverige.

1. Finns biotopskyddade objekt inom eller i direkt anslutning till detaljplaneområdet?

Finns det...	Nej	Ja	Antal
Allé			
Åkerholme			
Stenmur			
Odlingsröse			
Småvatten/ våtmark			
Källa			
Pilevall			

2. Kommer biotoperna att påverkas genom detaljplanens genomförande, exempelvis genom att biotopen utsätts för schaktning, upplag av massor eller annat, förändrar markanvändning efter detaljplan, bebyggelse, grävning eller annat?

	Påverkas inte	Påverkas av
Allé		
Åkerholme		
Stenmur		
Odlingsröse		
Småvatten/ våtmark		
Källa		
Pilevall		

3. Om någon biotop skadas, ange vilka särskilda skäl för dispens från biotopskyddet som åberopas (tänk på att upprättandet av detaljplan i sig inte anses vara ett giltigt särskilt skäl).

4. Om någon biotop skadas, ange vilka kompensationsåtgärder som kan genomföras för att kompensera för förlorade värden (tänk på att åtgärder som ändå planeras att genomföras oavsett påverkan på det biotopskyddade området inte räknas som kompensationsåtgärder).

Mer information om biotopskydd

Naturvårdsverkets webbplats:

[www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddade-omraden/Biotopskyddsomraden/](http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Vagledningar/Skyddade-omraden/Biotopskyddsomraden/)

Länsstyrelsen i Jönköpings läns webbplats:

www.lansstyrelsen.se/jonkoping

Naturvårdsverket (2012). *Biotopskyddsområden – vägledning om tillämpningen av 7 kapitlet 11 § miljöbalken*. ISBN 978-91-620-0176-6.

Miljösamverkan Sverige (2010). *Biotopskydd – bråkiga begrepp*. Länsstyrelserna och Naturvårdsverket.

Länsstyrelsen i Skåne län (2008). *PlanPM Biotopskydd i detaljplaner*. Rapport nr 2008:37. ISBN 978-91-86079-21-5.

Länsstyrelsen
i Jönköpings län